

פנינים מתורת רבינו הארי
רבי רב הבון
קרק שליט"א
עידן טבריה ת"ו

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר

וידועים דברי רש"י לבאר מה עניין שמיטה אצל הר סיני, ונראה לומר דהנה מצינו גבי מצוות שביעית הפסוק בתהילים (קג, כ) "גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו". וחזינן דבפסוק זה מקדימים עשייה לשמיעה, עושי דברו ל'לשמע בקול', כמו במעמד הר סיני, שבנ"י הקדימו נעשה לנשמע, וזהו עניין שמיטה אצל הר סיני, שכמו בקבלת התורה זכו לה ישראל בגלל אותה אמונה פשוטה, ע"י הקדמת נעשה לנשמע, והכרזה זו הבדילה אותם לאלתר מכל אוה"ע, שלא חפצו לקבל את התורה, כמו"כ מצוות שמיטה, יסודה היא על אותה אמונה פשוטה, של "ושבתה הארץ", להשבית ולהפקיר את כל עמלו בששת השנים, עד שנראה שהכל הולך לטימיון. ורק ע"י אותה אמונה פשוטה אפשר לקיים מצווה זו בשלימות.

ומצינו כעין זה בלשון הוזה"ק (ח"א צ.) שכ' "ברכו את ה' גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו". דאינון דמתגברין על יצרהון, לשמוע בקול דברו, דזכאין בכל יומא למשמע קלא מלעילא, ע"כ.

והם הדברים דאותה זכות שמתגברים על היצר שמסיתם בדברים "היתכן להפקיר אדמתכם ולהשביתה". ע"ז זוכים ממש למשמע קלא מלעילא כבמתן תורה על הר סיני.

ואפשר להוסיף בדרך רמז, מהו העניין שצמחו על הר סיני עשבים ופרחים בשעת מתן תורה. אלא דהר 'סיני', נקרא 'הר חורב', ע"ש המדבר בו הוא נמצא והוא המקום הכי מופרך לגדל בו עשבים ופרחים, וזה מרמז להם השי"ת דאותה אמונה פשוטה הנדרשת בהר סיני, היא להראות שגם מה שגודל וצומח אין זה מחמת עמל האדם, כי אם הכל תליא בדיבור

מלמעלה, ואותו דיבור יכול לגדל ברגע כמימריה עשבים ופרחים על הר חורב באמצע המדבר.

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה

ובגמ' ב"ק (ק"ב ע"א) ילפי' לאכלה ולא למלוגמא. והנה מצינו במפרשי המשנה (הר"ב מברטנורא ריש פ"ח דשביעית, וברב ניסים גאון בפ"י למשנה פכ"ח דכלים) פירוש מלוגמא "מלא לוגמיו".

וי"ל דזהו כוונת הפסוק, דהנה כשאדם אוכל משל עצמו, אוכל בהרחבת פיו כדבעי, משא"כ כשסמוך על שולחן אחרים הרי שמצמצם באכילתו, ואוכל קמעא קמעא, וזהו הדרשא של 'לכם לאכלה' ולא למלא לוגמיו, דכשאוכל מפירות שביעית, צריך להרגיש כמו שאוכל מסעודה שאינה שלו, וסמוך על שולחן אחרים, והרי אתה אוכל על שולחן גבוה ונהנה ממתנת חנים מאוכל שאינו שלך כלל.

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם

שפה לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

טיסתו של רבינו במסוק - אהל זרוק

(א.ה.) ב"ה זכינו ואכשר דרא, וקנאת סופרים תרבה חכמה, ובתקופה האחרונה יוצאים מרבינו כל מיני סיפורים, עובדות, וחידושים חדשים לבקרים, ע"כ הננו מדגישים כי אנו משתדלים להביא מעשים ועובדות שנתלבנו עם רבינו, או מה

המשך בעמוד הבא

וידועים דברי רש"י, על המקום, אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה. ולבאר העניין למה נקט לשון עמלים על 'חק', בחוקתי תלכו.

והביאור הוא כך, דהרי על סוגיות חושן משפט השכליות דיני נזיקין, חבלות, פיצויים, נהנה ומתענג בלימודם, וגם עורך דין להבדיל צריך להכיר סוגיות אלו על בוריים. משא"כ סוגיות העוסקות ב"חוקיו", של הקב"ה מצוות ודינים שאינם שכליים, או אז צריך לעמול ולהתייגע בהבנת העניין לאשורו. וזהו העמלות בתורה על אותם 'חוקים'.

שחוק הוא להם תפקיד זה, בכל זאת מעידים עליהם "ששים ושמחים לעשות רצון קוניהם". עושים מלאכתם נאמנה מתוך שמחה וששון.

וזהו, אם לא בריתי יומם ולילה, דהיינו בזכות זו שאתם עמלים על "חוקי", לעמול ולהתייגע עליהם אף שלא משיגים את טעמם, בזכות זו אתם זוכים להעמיד ולקיים שמים וארץ, שאותם משרתי השי"ת, עושים מלאכתם נאמנה אעפ"י שזה להם חוק בלי טעם והבנה.

וכעין זה מצינו בנביא (ירמיהו לג כה) "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת", ולכאורה קשה אמאי דווקא בריתי תורה, ומדוע לא מצוות ומעשים טובים יהיה בכחם להעמיד את העולם.

אלא הביאור הוא, עפ"י מה שאנו אומרים בברכת הלבנה, "חק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם, ששים ושמחים לעשות רצון קוניהם". דהיינו תפקידם של השמש והירח הוא בבחינת 'חוק', לעמוד על משמרתם ללא שינוי כלשהוא קל שבקלים, ואף שבשכל האנושי אינו מובן ומה בכך אם ישנו מעט מזמני הזריחה או השקיעה, ואעפ"י

מעשה פלא תשובת רבינו על ברכות הנהנין בציונו של רבי יהודה בר אילעאי

זכינו לראות השבוע מעשה פלא בעינינו, יהודי בר אוריין ניגש לרבינו, וביקש ישועה על עניין מסויים נענה ואמר לו רבינו "בכדי לזכות לישועה זו, כדאי להביא ברכות לציונו של רבי יהודה בר אילעאי", אבל לא "פיצה" וכדו' כיוון דיש ספיקות של קביעת סעודה על כך, כמו"כ לא תמרים מחמת שמבלי משים אוכלים 'שיעור' ברכה אחרונה, ולא משגיחים לברך אותה, על כן תביא ברכות כגון פיצוחים שודאי בפה"א אגוזים שוודאי ברכתם בפה"ע, ומשקה לברכת שהכל. ולהזכיר לא לשכוח ברכה אחרונה ותזכה אנשים רבים

בברכת הנהנין.

אותו יהודי שב לביתו וסיפר לרעייתו את דברי הרב, ואז סיפרה לו האשה זוכר הנך, שלפני כמה חודשים בדרכינו למירון, עצרנו בציונו של רבי יהודה בר אילעאי זיע"א, הטמון על אם הדרך למירון. ושם ראיתי כתוב על מעלת הסעודה במקום לכבוד ר"י בר אילעאי, ואמרתי לעצמי, אכן סעודה שלמה זה דבר מורכב, אבל בעז"ה אחתייב לכל הפחות להביא מזונות ושתייה, לרווחת ציבור המתפללים במקום. ולאחר זמן פרח מזכרוני כל העניין, ועכשיו רבינו הזכיר לי את הבטחתי.

שפה לנאמנים - המשך

ששמענו מכלי ראשון מוסמך בלבד, בערב ל"ג בעומר לקח אחד ממקורביו הגדולים של רבינו, לטיסה במסוק, להתפלל על ציונו של רשב"י, ולכותל המערבי, ודנו קמיה רבינו אם מסוק נקרא 'אהל זרוק', וכו' לגבי טיסה מעל בית הקברות ומקום המקדש. ודחה רבינו בתקיפות ואמר שח"ו, ואדרבה הזהיר את הטייס, שלא לטוס מע"ג בתי קברות, וכ"ש וכ"ש שלא להתקרב במעופו מעל 'הר הבית'.

(והיה זה כשרבינו חזר משמחת ברית לאחד ממקורביו, והיה ניכר על פניו שלא ניחא דעתו בכל התפאורה שהיתה בהאולם, ואמר שכהיום שעורכים הברית באולם הרי כבר מאבד את כל החן והשמחה של מצווה, והוסיף ואמר שאצל זקני הגאון רבי רפאל זצ"ל אז באותה תקופה התחילו להביא תזמורת לחתונות, וגם זה לא היה ניחא ליה, ואמר שהשמחת חתן וכלה האמיתית היא אותם שמחות פשוטות וצנועות הנערכות בבית החתן או הכלה.)

מעבירין על המצוות בתרי גברי

דנו קמיה רבינו מעשה היה בשני בחורים שהמתינו ביציאה מטבריה לטרמפ, אחד היה צריך לחזור לשיבתו בב"ב, ואילו השני לשיבתו בי-ם. ועבר שם אברך בר אוריין עם רכבו, והיה לו מקום אחד בלבד, ונפשו בשאלתו את מי יקח, והאם לזה שצריך להגיע יותר קרוב, יש דין קדימה

מצד 'אין מעבירין על המצוות, כמובן שכשמתעוררת שאלה כזו בטבריה מקיימים "ועלית אל הכהן אשר יהיה בימים ההם" ה"ה רבינו שליט"א, למען אשר יורה את הדרך אשר יעשון.

ונסתפק בזה רבינו היכא דאיכא שני אנשים שצריכים לעשות כ"א מצוה ואחד יותר קרוב מהשני, האם יש דין קדימה לקרוב יותר, מדין 'אין מעבירין על המצוות'.

וכן במעשה המובא בגמ' (נדרים מט ע"ב) ברב יהודה בר אילעי שהיה לו ולאשתו בגד אחד בלבד. מה יהיה הדין היכא דיש לשניהם מצווה ולאחד מהם היא קרובה יותר, האם אמרינן אין מעבירין על המצוות בכה"ג.

ואמר רבינו דלכאורה זו מחלוקת אב"י ורבא, (יומא לג ע"א), מאי טעמא דישון המזבח קודם להטבת הנרות, דאב"י אומר שזו גמרא ורבא אומר שזו סברא דהמזבח יותר קרוב לכניסה לקודש מהמנורה, ומשו"ה אין מעבירין על המצוות, ולכאורה הרי היה פייס ומי שזכה בדישון המזבח אינו מטיב את הנרות, וא"כ חזינן דאיכא אין מעבירין על המצוות בשני אנשים נפרדים.

א.ה. ואמרנו קמיה רבינו דאולי יש מקום לדחות ולומר, שבדישון המזבח הרי זו מצווה המוטלת על הציבור כולו, ואמר רבינו דבכל המצוות חייבים כולם מטעמא דכל ישראל ערבים, וע"כ נראה דפסקינן להלכה כרבא ואיכא בכה"ג דין קדימה, משום 'אין מעבירין'.

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

